

Положај Срба у Црној Гори мора се посматрати у контексту укупног српског питања на простору бивше Југославије. Срби на државну дезинтеграцију морају непрестано одговарати једнако снажном националном интеграцијом. Не буде ли тога одговора, они ће и у 21. вијеку бити сировинска база за стварање нових националних групација.

Вријеме, када се подразумијевало да су Црногорци дио српског народа је за нама; постјугословенска Црна Гора се дефинитивно изокренула у неопозиву супротност изворној, доњегошевској Црној Гори. Одлућујућа у том процесу била је чињеница да је од Другог свјетског рата наовамо свака овдашња власт вршила бруталну асимилацију Срба. Неминовна последица тог процеса била је настанак конвертитске црногорске нације. Даљим теоријско-политичким оспоравањима чињенице која се зове црногорска нација само ће се оснаживати вишедеценијска замјена теза да Срби чине Црногорцима оно што су заправо све послеријатне црногорске власти чиниле и што и даље чине Србима. Заједничка држава је прошлост; ми сада живимо у самосталној, међународно признатој Црној Гори. Сама та чињеница указује да свако даље инсистирање на политичком ставу да су Срби и Црногорци један недјелјиви народ даје чврсту подлогу државном пројекту затирања српског националног идентитета. Најзад, ако су Срби и Црногорци исти и недјелјиви народ, онда је прича о дискриминацији Срба измишљотина. Срби и Црногорци данас су један исти народ таман онолико колико су један народ Срби и Бошњаци, или Срби и западнохерцеговачки Хрвати. Разлика је само у времену њиховог настанка. То су факти с којима се морамо суочити уколико желимо да и даље будемо Срби.

Будући да је утемељена на антисрпским идентитетским основама, постјугословенска Црна Гора је непомирљиви антипод српској самосвијести. Нема никакве сумње да држава намјерава да до краја затре српски идентитет, јер само тако, никако другачије, она дугорочно може да обезбиједи сопствену стабилност и опстанак. Ево конкретног доказа: Желимо да Црна Гора направи тај искорак да се на Балкану створи грађанска нација, односно они који своју

нацију одређују према припадности држави

1
(подв. – РВ), недавно је изјавио предсједник црногорског парламента. Зато се српска национална политика у Црној Гори у будућности мора темељити на двама кључним принципима: а) на јасном националном раздвајању Срба и Црногораца и б) на децрногоризацији српске самосвијести.
И као таква, она се може изразити ријечима:
борба за српска права.
Било каква другачија политика биће суицидна и суштински антисрпска.

***

Националним раздвајањем Срба и Црногораца обесмислиће се црногорска идеолошка прича о „великосрпском пројекту“ који „угрожава црногорску националну самобитност“. Мантра о „великосрпству“ је кључна полука црногорског националног идентитета, јер је она најснажнији кохезиони фактор који Црногорце држи у стању сталне негативне тензије према Србима. Оваквим заокретом режимски идеолошки пројекат постаће стерилан, а притисак који власт врши на Србе биће преусмјерен на његове емитере и носиоце. Нас Срба има преко десет милиона и не постоји ниједан рационалан разлог због којег би ми требали да се и даље понашамо попут овце која трчи за вуком који ју је ранио! Прича појединих опозиционих челника који овакав став квалификују као антицрногорску политику завађања државотворног народа је вријеђање здравог разума, јер се зна ко је, како и због чега завадио и подијелио Црну Гору. Такви хладно заобилазе чињеницу да су Црногорци ти који су отпали од српског националног стабла и понашају се као да то нијесу они учинили, него ми Срби. Они, такође, овим ставом гурају под тепих непобитну истину да су Срби дискриминисани и изложени асимилацији. Оваквом замјеном теза они још амнестирају Црногорце од моралне и историјске одговорности. И још горе: таква њихова политичка логика је смишљени покушај продужавања идеолошке наркозе под којом се Срби држе пуних шездесет година. Једном ријечју, циљ те политике је спречавање нашег јасног националног конституисања. Црногорским идеолозима савршено одговара баш то: да нас и даље држе у статусу групације традиционалиста на путу изумирања која, несвјесна времена у којем живи, псеудоромантичарски „суче јуначке црногорске бркове“. И још да кажем: уколико број Срба на наредном попису буде испод садашњих 32 %, кривицу ће подједнако сносити власт и промотери овакве политике међу опозиционим странкама. Једини реални компромис с Црногорцима може бити да сви имамо једнака национална права и тако сви будемо своји на своје. Национално раздружење једнако грађанско помирење.

***

Децрногоризација српске самосвијести значи престанак нашег робовања авнојском култу црногорства. Та идолатрија је колективни психолошки проблем који је у наше биће уградила ђиласовско-брововска идеолошка матрица. Авнојско црногорство идеално је накалемљено на негдашњу цетињску династичку теорију без покрића у стварности о Црногорцима као елитним Србима. А да је тај „елитизам“ празна прича, најбоље показује управо оно што се у наше вријеме десило и дешава с Црном Гором. Одбијањем еманципације од те врсте „елитизма“, ми срљамо у идентитетски суицид.

Матија Бећковић је написао да је Црна Гора Нојев ковчег испливао из косовског потопа.

2

Та библијска метафора свакако има своје историјско утемељење. Међутим, послије свега што нам се догодило, примјереније би било Црну Гору упоредити с оном сценом из филма Живка Николића „Чудо невиђено“, у којој човјек с црногорском капом на глави, у бјекству од поплаве, уточиште за себе и козу налази на крову убоге кровинаре. Наши преци су 1918. напустили ту кровинару и са осталим сународницима кренули у градњу модерног стамбеног објекта, али нас је социјалистичко револуционарно насиље 1945. поново у њу населило. Крајњи је цинизам убјеђивати Србе како је живот у тој кровинари за њих најбоља опција, кад се зна да у таквим условима нема (нити може бити!) економског, културног, социјалног или било каквог другог цивилизацијског напретка. То је јасно свакоме ко зна шта је Црна Гора. Уосталом, и књаз Никола је, попут данашњих властодржаца, упорно, тврдо и надасве - дуготрајно обећавао европску будућност и тврдио да ће његова држава бити балканска Швајцарска! Ко не вјерује, нека прочита есеј Живка Андријашевића под насловом

Како се некад лагало.

3

Узалудна је, дакле, виртуелна европеизација села и урбанизација катуна, кад нема елементарне грађанске слободе. А ње овдје нема, нити је икад било, због тога што је црногорска држава увијек била, што јесте и што ће то бити све док буде постојала - творевина чија је суштина тоталитаризам. А таква је баш због тога што она без утјеривања црногорског на штету српског националног идентитета не може нити постојати нити опстајати као држава.

Власт је уочи референдума из 2006. године овдашње цивилизацијско каскање објашњавала неријешеним државним статусом. Сада, када је тај статус „ријешен“, открива се сва гебелсовско-агитпроповска раскош те приче, јер се показује да су проблеми који хронично оптерећују Црну Гору само додатно заострени. Децрногоризација стога значи враћање Срба у сферу реалности. Она никако не значи одрицање од Светог Петра Цетињског, Његоша или Марка Миљанова, јер ни наши преци нијесу робовали идолу црногорства; да јесу - не би 1918. ни била могућа Подгоричка скупштина. Наша идолатрија у односу на црногорску државност већ је

"Просрпска" опозиција и права Срба у Црној Гори

Пише: Рајо Војиновић
среда, 10 децембар 2008 22:02

половина пута у асимилацију. Наши преци нијесу били национални Црногорци већ Срби. Исто тако ми, њихови биолошки и духовни потомци - јесмо Срби, а нијесмо и нећемо да будемо национални Црногорци. Одступање од овог става значило би да се и ми, попут наших бивших сународника, одричемо предака и њихових снова и завјета и да добровољно пристајемо на асимилацију.

***

Све до тренутка кад се српско питање на простору бивше Југославије поново отвори као државно, кључни српски национални циљеви у Црној Гори морају бити:

а) безусловна одбрана достојанства, имена и имовине Српске православне цркве;

б) пуна и свеобухватна културно-просветна аутономија;

в) пропорционална заступљеност Срба у органима државне управе и локалне самоуправе у односу на њихов број у укупном становништву; и

г) снажно национално повезивање са Србима у Србији и Републици Српској

***

Сасвим је разумљиво што се наше политичке партије толико противе оваквом формулисању српске националне политике. Александар Солжењицин каже:

Странка као део народа – коме је сучељена? Очигледно – преосталом народу који није пошао за њом. (...) Национални интерес засењују страначки циљеви: пре свега – шта је сопственој странци потребно да опет буде изабрана; ако нешто корисно за државу и народ потекне од противничке странке – допуштено је и да се не подржи. Интереси странака па чак и само њихово постојање – уопште нису истоветни с интересима бирача. (...) Страначка борба замењује ма какво тражење истине – она иде на то да подигне углед странке и избори парче извршне власти. Врхушке политичких странака неминовно се претварају у олигархију. (...) Супарништво странака изврће народну вољу.

4

Но, у нашем случају ни то није оно најгоре. Кључни проблем лежи у томе што су опозиционе странке у Црној Гори пројектоване да буду губитничке. Вишестраначки систем овдје је обичан виртуелитет, опозиција је само демократски декор без икаквог озбиљнијег утицаја на друштвена кретања. Треба ли истицати чињеницу да се никад у историји овдашњег парламентаризма није десила смјена власти на изборима? Ко је још толико наиван да вјерује да ће се то десити сјутра? Наше опозиционе партије пуних осамнаест година, међутим, обећавају брзу смјену власти, иако је и слијепцу јасно да од тога нема ништа. Сва њихова уједињавања и разједињавања, све њихове размјене вербалних плотуна с носиоцима црногорског идеолошког пројекта само прикривају такву суштину ствари. Српско питање њих, заправо, интересује само у мјери колико на тој причи у конкретним случајевима и приликама могу добити изборних гласова. За наше опозиционе партије, јасно је, није питање кад ће и како смијенити власт, већ која ће од њих бити најјача у опозицији. А и кад се „уједињавају“ ни тада их не занимају српска права, већ опстанак на политичкој сцени.

Најзад, ево једног реторичког питања: Шта би српски народ добио „смјеном Мила Ђукановића“ коју би неким чудом извеле ове и овакве партије, ако се зна да би његови наследници, баш као што су то чинили и његови претходници, морали да утјерују црногорски државни и национални идентитет? Србима у Црној Гори су потребне партије, биле оне грађанске или националне, које ће дјеловати с позиција чистог српског интегралитета; све друго је окретање у круг. Од поновног увођења вишестраначја 1990. године најјаче опозиционе партије, међутим, баш као и власт, смишљено спречавају отварање српског националног питања. Ниједна од њих још није јасно и гласно саопштила непобитну истину да је у Црној Гори од 1945. године на дјелу процес асимилације Срба. Њихови челници, додуше, с времена на вријеме еуфемистички говоре о расрбљавању Црногораца,

5

и објашњавају како власт врши „насилну промјену историјског идентитета Црне Горе“, чиме само на штету Срба врше ђиласовско-авнојску сакрализацију појмова

Црна Гора

и

Црногорци.

Такво супротстављање режиму само је наставак комунистичко-ушашке идеолошке

полемике о црногорском питању на начин примјерен данашњем времену и овдашњем друштвеном амбијенту. Све то није нимало случајно. Због тога челници наших политичких странака с таквом страшћу доказују како су они правовјернији Црногорци од „Дукљана“. Тај њихов национални дуализам „мало Србин-мало Црногорац“ идеалан је полигон за поигравање емоцијама бирача. И, разумије се, за обезбјеђивање посланичких апанажа. Наше партије су српске таман онолико колико им је потребно да Србе који их гласају користе као топовско месо у виртуелној борби против режима, а црногорске су тачно онолико колико им је потребно да режиму припомогну у послу утјеривања црногорског идентитета.

Све док не постанемо правни фактор, док се у складу с цивилизацијским стандардима не организујемо као засебна национална заједница и док не почнемо да нашим политичким представницима наплаћујемо рачуне за штету коју нам наносе, ми Срби ћемо, као и у последњих шездесет година, бити дивљач за идеолошки одстрел. Идентитетска права по важећем уставу јесу мањинска, али су исто тако и грађанска и национална

Стога се све и грађанске и националне странке иза којих стоји српско бирачко тијело и које се противе борби за њихово остварење самонегирају као грађанске или националне а легитимишу као фирме захваћене „синдромом Новака Килибарде“. Јер, оне тим опирањем, свјесно или несвјесно – свеједно је, дају најбољу могућу подршку пројекту асимилације Срба. Рачуница је јасна: партије Србима права – Срби партијама гласове. А да би се та рачуница успоставила као правило, неопходно је постојање независних националних субјеката који ће снажно отворити српско национално питање у Црној Гори. Овај скуп може да буде почетак тог процеса. Механизам који ће покренути његово убрзање треба да буде Српски национални савјет, али и националне невладине организације ослобођене страначког менторства и загрљаја. Ти субјекти могу и морају да врше дјелотворан притисак на политичке странке да промијене однос према српском националном питању.

Суштина, дакле, није у уставно-правном статусу него у правима Срба. Тражимо, дакле, да се грађанске странке, уколико хоће српске гласове, за права Срба боре као за грађанска права

, а националне за иста та права као за национална права

. Оне нама права – ми њима гласове. У супротном, не треба им поклањати повјерење на изборима. Борба за српска права мора се водити координирано, без бесмислених трвења око питања уставно-правног статуса. Тако сви ови субјекти могу функционисати и довољно самостално, као идентитетски препознатљиве групације, али и неопходно заједнички, као преносни зупчаници који покрећу моторе српске националне машинерије. Само тако се у садашњим околностима може родити нешто што се зове одбрана српског националног интереса.

Пише: Рајо Војиновић
среда, 10 децембар 2008 22:02

(Ријеч на Савјетовању „Шта је српски национални интерес у Црној Гори“ одржаном у Подгорици 4. децембра 2008. године у организацији НВО Српско народно вијеће Црне Горе)

---

1. Изјава предсједника Скупштине ЦГ Ранка Кривокапића на скупу о политичком представљању мањина у Црној Гори који је одржан у Подгорици 12. новембра 2008. године. Извор: агенција „Мина“. [[^](#)]

2. Матија Бећковић: Служба, СКЗ, Београд 1990. стр. 132 [[^](#)] 3. Живко М. Андријашевић: Нација с грешком, Подгорица, 2007. године, стр. 93 - 101

[
[^](#)
]

4. Александар Солжењин: Како да уредимо Русију, „Двери српске“, часопис за националну културу и друштвена питања, Београд, Ваведење 2007. стр. 115

[
[^](#)
]

5. Ово је синтагма Батрића Јовановића којом је он из позиције ранођиласовског схватања црногорске нације као посебне гране на стаблу српског народа полемисао са идеолозима данашњег црногорског неонацизма. Види - Батрић Јовановић: Расрбљавање Црногораца, од Стаљина и Тита до Дукљана, духовни геноцид, ВНС, Подгорица 2005.

[
[^](#)
]